

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)**

Кафедра захист рослин

**V Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»,
присвячена 100-річчю з дня народження академіка
Сусідка Петра Івановича**

*21 червня 2024 року
м.Полтава*

ЗМІСТ

Самородов В. М., Писаренко В. М.	АКАДЕМІК ПЕТРО СУСІДКО (1924-1998) В ГАРМОНІЇ ПРОЖИТОГО І ЗДІЙСНЕНОГО	9
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ І КАРАНТИНУ РОСЛИН		13
Писаренко В. М.	ЕКОЛОГІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В ПРАЦЯХ АКАДЕМІКА П.І.СУСІДКА	13
Круть М. В.	ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА БАЗА ДАНИХ НАУКОВИХ РОЗРОБОК ІЗ ЗАХИСТУ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ	17
Самородов В. М.	Т. П. ГОЛОВА (1927-1993) – ПЕРША ДОСЛІДНИЦЯ КАРАНТИННИХ РОСЛИН ПОЛТАВЩИНИ	22
Калініченко Н. О.	КАРАНТИН РОСЛИН ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ	25
Клечковський Ю. Е., Титова Л. Г.	КАРАНТИННІ ШКІДНИКИ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР РОДИНИ ОСЕТНИЦЬ (ТЕРНРИТІДАЕ), ЗАХОДИ ПО ЗАПОБІГАННЮ ПРОНИКНЕННЯ	27
РОЗДІЛ 2. ФІТОСАНІТАРНИЙ МОНІТОРИНГ. ІНТЕГРОВАНІЙ ЗАХИСТ		32
Балан Г., Зорунько В., Соболь У.	АНАЛІЗ ФІТОПАТОГЕНІВ НАСІННЕВОГО МАТЕРІАЛУ ОСНОВНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ НАУКОВОГО ПАРКУ ОДАУ	32
Ганбарова Т. А., Гордієнко Д. А., Гапон С. В.	РОСЛИННІ ЗАСОБИ ДЛЯ БОРОТЬБИ З ШКІДНИКАМИ КВІТКОВО-ДЕКОРАТИВНИХ КУЛЬТУР	35
Голуб О. Р., Коваленко Н. П.	ДІАГНОСТИКА ПАТОГЕНІВ В СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПОСІВІВ КУКУРУДЗИ	38
Зорунько В., Балан Г., Ненартович А.	ОСНОВНІ ХВОРОБИ ОЗИМОГО ЯЧМЕНЮ ТА ОЦІНКА СТІЙКОСТІ СОРТІВ ДО НИХ В УМОВАХ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	42
Коваленко Н. П., Голуб О. Р., Шулешенко В. А.	ВПЛИВ ГІДРОТЕРМІЧНИХ УМОВ НА ІНФІКОВАНІСТЬ НАСІННЯ КУКУРУДЗИ ГРИБАМИ РОДІВ <i>FUSARIUM</i> І <i>PENICILLIUM</i>	46
Коваленко Н. П., Шерстюк О. Л.	ПОВИТИЦЯ ПОЛЬОВА ЯК ОБ'ЄКТ КАРАНТИННОГО РЕЖИМУ	50
Кравченко А. В., Поспелова Г. Д.	АМЕРИКАНСЬКИЙ БІЛИЙ МЕТЕЛИК: ШКОДОЧИННІСТЬ ТА МЕТОДИ БОРОТЬБИ	53
Логвиненко В. В.	ТРОФІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ФІТОФАГІВ НА СОЇ У ЗОНІ ЛІСОСТЕПУ	56

Мороз Є. О., Поспелова Г. Д.	ЗАХІДНИЙ КУКУРУДЗЯНИЙ ЖУК: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ І ШКОДОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ	59
Піщаленко М. А., Кріпак А. В.	ПРОГНОЗУВАННЯ МАСОВОГО РОЗМНОЖЕННЯ ОСНОВНИХ ШКІДНИКІВ КАПУСТИ	61
Піщаленко М. А., Скляр С. С.	ОСОБЛИВОСТІ ПОПУЛЯЦІЇ КАРАБІДОФАУНИ АГРОЦЕНОЗІВ БАГАТОРІЧНИХ ТРАВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	63
Сергієнко В. Г., Тищук О. П., Балан Г. О.	ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПОСАДОК ТОМАТІВ ЗА РІЗНОЇ ШИРИНИ МІЖРЯДЬ	66
Шерстюк О. Л.	КОМПЛЕКС КОМАХ-ФІТОФАГІВ В ЛЮЦЕРНОВОМУ АГРОЦЕНОЗІ	68
Шерстюк О. Л., Коваленко Н. П.	КАРАНТИННИЙ КОНТРОЛЬ В ІНТЕГРОВАНІЙ СИСТЕМІ ЗАХИСТУ РОСЛИН	70
РОЗДІЛ 3. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА		73
Shevchenko S. M., Kovika S. V.	INFLUENCE OF ELEMENTS OF BIOLOGIZATION OF WINTER WHEAT CULTIVATION TECHNOLOGY ON IT'S YIELD IN THE CONDITIONS OF THE NORTHERN STEPPE OF UKRAINE	73
Муха Б. Г., Коваленко Н. П.	СИСТЕМА ЗАХИСНИХ ЗАХОДІВ ЯК СКЛАДОВА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР У ЗАКРИТОМУ ҐРУНТІ	74
Нечипоренко Н. І., Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д.	МІКРОЕЛЕМЕНТИ, ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ СТІЙКОСТІ РОСЛИН ДО БІОТИЧНИХ СТРЕСІВ В ОНТОГЕНЕЗІ	77
Нечипоренко Н. І., Поспелова Г. Д.	ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО АСОРТИМЕНТУ ФУНГЦИДІВ ТА МОЖЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЗАХИСТУ РОСЛИН ВІД ХВОРОБ	81
Юрченко С. О.	ЕФЕКТИВНІСТЬ БІОФУНГЦИДІВ ЗА ВИРОЩУВАННЯ ОГІРКА ПОСІВНОГО В УМОВАХ ЗАХИЩЕНОГО ҐРУНТУ	86
РОЗДІЛ 4. СЕЛЕКЦІЯ, НАСІННИЦТВО ТА ГЕНЕТИЧНІ РЕСУРСИ РОСЛИН		88
Рибальченко А. М.	ОЗДОРОВЛЕННЯ НАСІННЕВОГО МАТЕРІАЛУ КАРТОПЛІ IN VITRO З ВИКОРИСТАННЯМ БІОТЕХНОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ	88
Шокало Н.С., Горбань І.В.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНОКУЛЯЦІЇ НАСІННЯ У ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ	92

РОЗДІЛ 5. РОСЛИННИЦТВО	94
Баган А. В., Головаш Л. М.	ВПЛИВ МІКРОДОБРІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ СОНЯШНИКУ 94
Бараболя О. В., Боровко С. В.	ЗБЕРЕЖЕННЯ ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ – ЗАХИСТ ВІД САЖКОВИХ ХВОРОБ 96
Бараболя О. В., Одаренко М. А.	ЯКІСТЬ ПШЕНИЦІ М’ЯКОЇ ОЗИМОЇ ВИРОЩЕНОЇ В УМОВАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 98
Медведєв С. М., Міленко О. Г.	ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ 100
РОЗДІЛ 6. ЗЕМЛЕРОБСТВО	103
Гончаров М. О., Міленко О. Г.	ПРОБЛЕМАТИКА БОРОТЬБИ З АМБРОЗІЄЮ ПОЛИНОЛИСТОЮ У ПОСІВАХ СОНЯШНИКУ 103
СПИСОК АВТОРІВ	106

РОЗДІЛ 5. РОСЛИННИЦТВО

ВПЛИВ МІКРОДОБРІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ СОНЯШНИКУ

Баган А.В.,

Полтавський державний аграрний університет

Головаш Л.М.

Устимівська дослідна станція рослинництва ІР ім. В.Я. Юр'єва

Виробництво сільськогосподарської продукції та рівень формування продуктивності соняшнику передбачає використання позакореневих підживлень сучасними мікродобривами у період вегетації рослин. Потепління клімату в останні роки, збільшення сортименту соняшнику, впровадження антистресових заходів та підвищення стійкості рослин до стресових факторів середовища сприяє використанню мікродобрив [1-2].

Раціональне застосування ресурсів продукційного процесу соняшнику для накопичення сухої речовини, підвищення рівня урожайності спонукає до використання як природних, так і синтетичних препаратів [6].

Для отримання високої і стабільної урожайності соняшнику в умовах посушливого клімату необхідним є розроблення відповідних агроприймів, складовими яких є використання як сортового складу із високим рівнем адаптації, так і препаратів, дія яких сприяє подоланню стресових ситуацій. Компенсація несприятливих умов за вирощування соняшника дозволяє застосовувати антистресові прийоми у адаптивних високоефективних технологіях різних господарств [3-4].

За обробки мікродобривами з рістрегулюючою дією рослин у період вегетації встановлено їх вплив на ріст і розвиток фенофаз соняшнику та виявлено можливість зменшення тривалості стресових станів із різним ступенем несприятливого впливу [2, 5]. Тому використання мікродобрив біологічного походження знижує стресові ситуації, сприяє зростанню продуктивності рослин та поліпшенню якості продукції.

Метою дослідження було вивчення особливостей формування продуктивності насіння соняшнику залежно від обробки мікродобривом.

В умовах Полтавської області протягом 2021-2023 років було висіяно три гібриди соняшнику НК Неома, НК Конді та НК Бріо.

Схема дослідження включала наступні варіанти: без обробки (контроль); позакореневе підживлення у фазі 1-2 пари листків; позакореневе підживлення у фазі утворення кошика; позакореневе підживлення: фаза 1-2 пари листків + фаза утворення кошика. Для обробки використовували мікродобриво Бофос із нормою витрати препарату 1 л/га.

Всі фактори у досліді були оптимально подібними: дослід закладено на ділянці з вирівняним рельєфом, ґрунт із рівномірним вмістом поживних

речовин. Попередником була пшениця озима. Облікова площа ділянки складала 25 м². Повторність – чотириразова.

Варіанти досліду визначали за показниками: маса сім'янок з кошика (г); маса 1000 сім'янок (г); урожайність (у перерахунку на т/га).

Досліджувані показники визначали згідно загальноприйнятих методик згідно чинних ДСТУ. Статистичну обробку рівня урожайності соняшнику за варіантами досліду проводили методом дисперсійного двофакторного аналізу.

Протягом 2021-2023 років найбільшу масу сім'янок з кошика, тобто продуктивність рослини було відмічено у 2021 році – 41,8-64,3 г; у 2022 році спостерігалось найменший прояв показника – 35,3-57,3 г; у 2023 році маса сім'янок з кошика становила відповідно 39,2-60,8 г.

За досліджуваною ознакою серед гібридного складу можна виділити середньостиглий гібрид НК Бріо. За варіантами обробки виділено комплексне застосування мікродобрива Бофос у фазі 1-2 пари листків + фазі утворення кошика. За середніми даними продуктивність рослини відповідно становила 60,8 г.

За роки досліджень ознака маси 1000 сім'янок варіювала аналогічно попередньому показнику відповідно: у 2021 році мала найбільше значення і становила 55,5-74,5 г; у 2022 році мала найменший прояв – 46,5-63,0 г; у 2023 році відповідно становила – 52,3-71,4 г.

За масою 1000 сім'янок також виділено гібрид соняшнику НК Бріо за комплексної обробки препаратом Бофос – 69,6 г.

Урожайність є відповідно масою господарсько корисної продукції з одиниці площі посіву і є головним показником для отримання висновку про господарську цінність даної культури.

За роки досліджень урожайність соняшнику відповідно була більшою у 2021 році і становила 2,78-3,83 т/га, у 2022 році дана ознака була найменшою і складала 1,92-3,0 т/га, у 2023 році урожайність дорівнювала – 2,57-3,50 т/га.

За фактором А (гібрид) протягом періоду досліджень урожайність гібридів соняшнику НК Бріо і НК Конді суттєво перевищували гібрид НК Неома, але істотно не відрізнялися між собою.

За фактором В (обробка) за урожайністю в усіх гібридів соняшнику варіант комплексної обробки мікродобривом Бофос істотно перевищував контроль та варіант позакореневого підживлення у фазі 1-2 пари листків. У свою чергу, варіант обробки у фазі утворення кошика суттєво перевищував контроль. За рештою варіантів істотної різниці за показником урожайності не виявлено.

За середньою урожайністю соняшника можна виділити середньостиглий гібрид НК Бріо із варіантом комплексної обробки мікродобривом Бофос – 3,44 т/га.

Крім того, було встановлено ефективність застосування мікродобрива Бофос на прояв досліджуваних показників залежно від способу обробки. Так, варіант позакореневого підживлення у фазі 1-2 пари листків мікродобривом

перевищувала контроль на 5,8-7,7 %, варіант обробки даним препаратом у фазі утворення кошика перевищував варіант без обробки на 10,2-11,6 %, а комплексна обробка мікродобрином Бофос, порівняно з контролем, була більшою на 16,5-19,3 %.

Таким чином, встановлено ефективність використання комплексної обробки мікродобрином Бофос за всіма досліджуваними показниками за вирощування середньостиглого гібриду НК Бріо.

Бібліографія

1. Баган А. В., Кодесніков А. С. Формування продуктивності соняшнику залежно від умов вирощування. *Матеріали науково-практичної інтернет-конференції “Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур”* (30 березня 2021 року, м. Полтава). Полтава: ПДАА, 2021. С. 39-41.
2. Клименко І. І. Вплив регуляторів росту рослин і мікродобрива на урожайність насіння ліній та гібридів соняшнику. *Селекція і насінництво*. 2015. Вип. 107. С. 183-188.
3. Олійні культури в Україні: навч. посіб. / М. М. Гаврилюк та ін. Київ : Основа, 2008. 420 с.
4. Пономаренко С. П. Біостимуляція в рослинництві – український прорив. *Основи формування продуктивності сільськогосподарських культур за інтенсивних технологій вирощування : зб. наук. праць УДАУ*. Умань, 2008. С. 44-51.
5. Шакалій С. М., Юрченко С. О., Баган А. В., Шевченко В. В., Зароза А. О. Особливості росту та розвитку соняшника залежно від біопрепаратів. *Вісник ПДАА*. 2022. № 3. С. 11-17. doi: 10.31210/visnyk2022.03.01
6. Шевчук О. А., Кришталь О. О., Шевчук В. В. Екологічна безпека та перспективи застосування синтетичних регуляторів росту рослин. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. Вінниця, 2014. № 1 (112). С. 34-39.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ – ЗАХИСТ ВІД САЖКОВИХ ХВОРОБ

Бараболя О. В., Боровко С. В.

Полтавський державний аграрний університет

За останні роки спостережень агрономів в господарствах та працівників елеваторної промисловості відмічають зростання частоти фіксування проявів сажкових хвороб у зразках зібраного врожаю.

А сажкові хвороби як відомо не тільки знижують урожай, а й його якість що загалом призведе до втрат виробників сільськогосподарської продукції [1].

За сучасного ведення господарської діяльності значно скоротились сівозміни в господарствах і як результат повернення культур на одне й те саме поле. Є приклади висіву такої культури як пшениця озима два роки поспіль, а іноді повернення на те саме поле через 2 або 3 роки. Нажаль одним з попередників цієї культури став соняшник, що тягне за собою до зміни строків сівби на більш пізні, та і ґрунт буває за рахунок погодно кліматичних умов сухий [2].